

СТАНОВИЩЕ

за защита на дисертация за присъждане на научната и образователна степен

„Доктор”

по научна специалност 2.1. Филология – Теория на литературата

на тема: СЕМЕЙСТВОТО В ИЗРАЕЛСКАТА ДЕТСКА ЛИТЕРАТУРА ОТ
СЪЗДАВАНЕТО НА ДЪРЖАВАТА ДО ДНЕС

с автор Зохар Якобсон и научен ръководител доц. д-р Таня Стоянова

Със заповед на Ректора на Югозападния университет „Неофит Рилски“ съм определена за член на научното жури на процедура за защита на дисертационен труд на тема: *„Семейството в израелската детска литература от създаването на държавата до днес“* за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 2.1 Филологически науки. Автор на дисертационния труд е Зохар Якобсон.

Представеният от докторантката комплект материали е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на Югозападния университет „Н. Рилски“ и включва всички необходими документи. Дисертационният труд е разработен в общ обем от 136 страници. В структурно отношение работата се състои от увод, три глави, заключение и библиография. Дисертационният труд е преминал проверка за плагиатство в съответствие с изискванията. Докторантката е посочила 6 броя публикации по темата на дисертацията.

Избраната от Зохар Якобсон тема за дисертационен труд разкрива оригиналността и уникалността на идеята в научното поле на литературознанието, заложена в настоящото изследване. Приносна е и неговата цел, а именно, по-същностното разбиране на ролята на литературата за деца, чрез обследване на проявяващите се нейни основни тенденции, в моделиращия се и модифициращ се социум на държавата Израел в рамките на около 70 годишен период.

Непременно трябва да се отбележи и не по-малко иновативната методология на изследването, базирана на интердисциплинарния подход, който избраният

метод контент-анализ предоставя и по този начин обединява научните полета на литературознанието и социологията. Смятам, че използваната методика, като цяло, позволява да се постигане целта на изследването, както и да се получи адекватен отговор на поставените в дисертационния труд проблеми.

Много точно е избран подходът за паралелното представяне по десетилетия на развитието на израелското общество и на неговата литература за деца от създаването на Държавата Израел през 50-те години на XX в. до днес. Това показва, че авторката познава много добре състоянието на изследвания проблем не само теоретично, но и емпирично, както и способност да оценява критично и творчески литературния материал, резюмирайки изводите в комплексен анализ.

Търсената опосредствана връзка на литературата и нейните произведения за деца със семейната структура, показана в изследването, очертава една нова парадигма не само в литературата за деца изобщо, а и в социологията. Така литературата (чрез произведенията за деца) получава нов статус – на активен, макар и не първостепенен фактор, който влияе и формира духовната конфигурация на семейството.

Нещо повече произведенията на литературата за деца, в които е изобразено новото израелско семейство, посочени от докторантката, се превръщат в своеобразна представителна извадка на този процес, като го документират хронологически, доколкото съществува абстрахиране от фикционалността.

Изследвайки, литературни творби за деца на тема семейство, предназначени за предучилищна и начална училищна възраст (поставени в две групи от 3 до 6 години и от 6 до 12 години), докторантката стига до много съществено заключение, че независимо от формата на управление на държавата посланията им винаги отразяват утвърдените и общоприети от съответната система възгледи за образованието и възпитанието. Нещо повече, тя прави извода, че въпреки изразеното в произведението авторово виждане, обикновено те са, които надделяват и са изведени на преден план.

В това отношение приносно се оказва изследването на връзката между детската литература и обществените норми, идеологии и режими и анализа на влиянието на различните политически системи(посочени са комунизъм, нацисткото управление и демократично управление) не само върху съдържанието на детската литература, но и при определянето на водещите ценности и принципи, както на детството, така и на семейството.

Обследвайки израелските книги за деца, издавани от установяването на новата държава до съвременността, докторантката установява тяхното разнообразие и, съвсем естествено, удачно ги групира в тематични полета. Смятам, че това също е приносен момент в изследването, тъй като посочената класификация би могла да бъде приложена и към произведенията за деца на други национални литератури.

В социокултурен план докторантката прави и важния извод, че детската литература има двойка роля – тя може да бъде ценен инструмент за разбиране на обществото, но може и да ограничи способността на детето да развие собственото си разбиране за света, налагайки му актуалните за системата клишета, претворени под формата на послания.

Анализирайки подробно видовете „семейства“ в Израел през изследвания период, докторантката прави социологически разрез на развитието на тази клетка на обществото и по този начин дефинира възможните теми на бъдещи литературни произведения за деца, свързани със семейството.

В цялото изложение на дисертационния труд докторантката се справя успешно със задачата да разкрие водещите тенденции в развитието на израелската литература за деца по отношение на темата за семейството през различните времеви етапи от 1948 г. до XXI век.

Направените изводи са прецизни и ясно очертават посоката на развитие на литературата за деца, отразяваща семейството и семейните отношения , а именно: до края на XX в. или през първите 50 години от съществуването на държавата Израел се запазва устойчивостта на отразяване на „традиционното семейство“.

Повратната точка се оказва първата година от новото хилядолетие, 2000-та, в която се разширява развитието на новата тенденция - по-разнообразното и широко изобразяване на нетрадиционни семейства, като тя се проявява по-силно в произведенията, предназначени за деца от начална училищна възраст (от 6 до 12 години).

В своето изследване докторантката извежда и механизмите, по които произведенията, посветени на нетрадиционното семейство, не само увеличават броя и разширяват темите си, но и се превръщат в съставна част на корпуса от литературни текстове за деца в първото десетилетие на XXI в. Този факт, подчертава тя, отговаря и на промените на типовете семейства в израелското общество, което препраща извода и в полето на обществените науки.

От изложеното дотук е ясно, че авторката познава много добре състоянието на изследвания проблем, като оценява критично и творчески литературния материал. Също така, тя осъществява на много добро ниво едно задълбочено емпирично изследване.

Дисертационният труд се отличава с положителните черти, които притежава: значимост и актуалност на изследвания проблем; интердисциплинарен характер, комплексен анализ; сериозни научно-приложни резултати. В този смисъл разработената от докторантката тема е дисертабилна и има своята научна стойност.

Убедено давам своята положителна оценка за дисертационния труд на Зохар Якобсон, представена в изложеното становище и предлагам на почитаемото научно жури да ѝ бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност 2.1. Филология.

Изготвил становището:

Доц. д-р Таня Казанджиева